

Μια «ζωγραφιά
από λέξεις»

πολιτισμός

είναι

η μόρφωση, η
δημοκρατία, το
θέατρο,
.....
.....

τα σπουδαία έργα που
φτιάχνουμε, όπως:
.....
.....
.....

ο αθλητισμός,
.....
.....

✓ το πώς σκεφτόμαστε
✓ το πώς ζούμε
✓ το πώς
συμπεριφερόμαστε
όπως: .....
.....
.....
.....
.....
.....

η παράδοση, τα
έθιμα, όπως:
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Ο Ίων είναι εννιά χρονών, όπως κι ο Ορφέας, και ζει στην αρχαία Αθήνα. Εκτός από το σχολείο και το γυμναστήριο, του αρέσει πολύ το παιχνίδι. Άραγε, ποιες συνήθειες έχουν αυτός, η αδερφή του και οι γονείς τους; Ελάτε να μελετήσουμε όσα αποτελούν τον πολιτισμό των αρχαίων Ελλήνων και, κυρίως, των αρχαίων Αθηναίων.

Α. Ενδυμασία - Παιχνίδι

Έτσι φορούσαν το χιτώνα τα παιδιά στην αρχαία Ελλάδα.

Υπάρχουν σήμερα ρούχα που μοιάζουν με αυτά;

2

«...σου αγόρασα αμαξάκι με τα πρώτα λεφτά που ως δικαστής είχα κερδίσει...»
 Αριστοφάνη, Νεφέλαι στίχοι 1381-1384

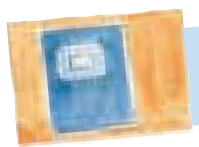

Παιχνίδι με κότσια

Τα παιδιά στην αρχαία Ελλάδα έπαιζαν με μπάλες, σβούρες, κότσια, βόλους, κουδουνίστρες, κούκλες, γιο γιο κ.ά. Οι γονείς συχνά τους έκαναν δώρα.

Πόσο μοιάζουν, πόσο διαφέρουν οι συνήθειες αυτές από τις σημερινές;

Β. Μόρφωση - Σχολείο

3

Στην αρχαία Αθήνα μόνο τα αγόρια πήγαιναν στο «σχολείο». Στο πρόγραμμά τους είχαν γυμναστική, μουσική, ανάγνωση, γραφή, μαθηματικά και φιλοσοφία.

«...Ο δάσκαλος μόλις τα παιδιά μάθουν να διαβάζουν, τα βάζει να διαβάσουν δυνατά στην τάξη, καθισμένα επάνω σε скаμνάκια, τους στίχους των μεγάλων ποιητών και τα αναγκάζει να τους αποστηθίζουν... Οι κιθαριστές, με τη σειρά τους, όταν ο μαθητής ξέρει να παίζει το όργανό του, τον βάζουν να μάθει και άλλα έργα λυρικών ποιητών... Αργότερα, στέλνουν το παιδί στον παιδοτρίβη για τα αθλήματα...»

Πλάτωνας, Πρωταγόρας 325c-e

Αντιστοιχίζουμε τις λέξεις των δύο κύκλων.

δάσκαλος •
κιθαριστής •
παιδοτρίβης •

• δασκάλα ή δάσκαλος
• δασκάλα ή δάσκαλος μουσικής
• γυμνάστρια ή γυμναστής

4

«Πρώτο χρέος των παιδιών η σιωπή, τσιμουδιά να μη βγάζουν... με τάξη να βαδίζουν να πάνε ν' ακούσουν της κιθάρας το μάθημα...»

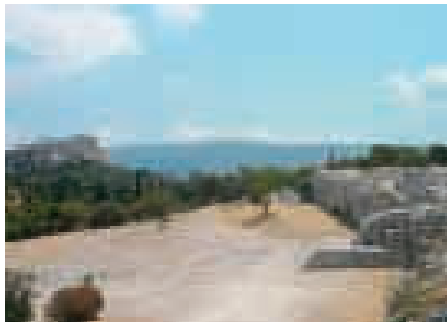
Αριστοφάνης, Νεφέλαι στίχοι 963-965

Πόσο μοιάζει το σημερινό σχολείο με το «σχολείο» των αρχαίων χρόνων;

Γ. Κοινές αποφάσεις - Δημοκρατία

5

Ο Λόφος της Πνύκας

Οι άντρες Αθηναίοι συζητούσαν κι αποφάσιζαν όλοι μαζί για τα ζητήματα της πόλης τους. Για να συζητήσουν, μαζεύονταν στο λόφο της Πνύκας, δίπλα στην Ακρόπολη. Αποφάσιζαν αυτό που ήθελαν οι περισσότεροι.

- ✓ Ποιο θέμα που μας απασχολεί θα θέλαμε να συζητήσουμε σήμερα εδώ στην τάξη μας, για να πάρουμε μια απόφαση όλοι μαζί;
- ✓ Πού αλλού στο βιβλίο μας συζητήσαμε για τις αποφάσεις της πλειοψηφίας;

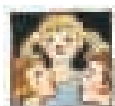

Δ. Διασκέδαση - Συμπόσια

6

Στην αρχαία Αθήνα οι άντρες συναντούσαν συχνά φίλους και γνωστούς, συζητούσαν, έτρωγαν κι έπιναν μαζί, δηλαδή οργάνωναν συμπόσια. Συμπόσια έκαναν σε οικογενειακές γιορτές, σε γιορτές της πόλης ή όταν συνέβαινε κάτι που άξιζε να το γιορτάσουν: διάφορες επιτυχίες, τον ερχομό ή την αναχώρηση φίλων κ.ά.

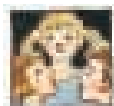

- ✓ Σήμερα στους Έλληνες αρέσει να συναντιούνται, να συζητούν και να διασκεδάζουν. Πότε;
- ✓ Βγάζουμε φωτογραφίες από τέτοιες γιορτές και τις κολλάμε στο σημειωματάριό μας ή σ' ένα χαρτόνι που θα τοποθετήσουμε στην τάξη μας.

7

Η αγορά ήταν το μέρος που συναντιόνταν μόνο οι άντρες, για να σχολιάσουν όσα συνέβαιναν στην πόλη τους. Φανταζόμαστε και ζωγραφίζουμε μία σκηνή στην αρχαία αγορά.

8

- ✓ Τι έχει αλλάξει από τότε μέχρι σήμερα; Ποιες συνήθειες παραμένουν ίδιες;
- ✓ Πού συναντιούνται κι ανταλλάσσουν τις απόψεις τους γυναίκες και άντρες στο δικό μας τόπο;

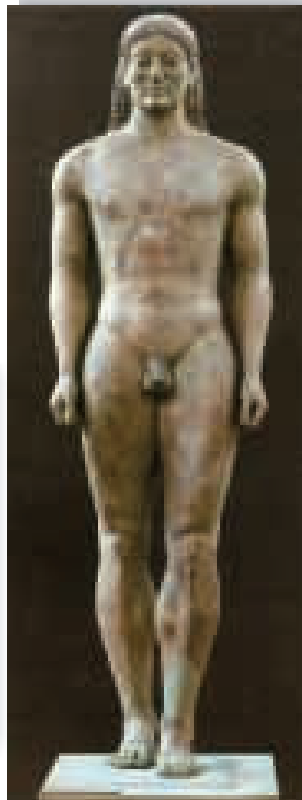

Ε. Τέχνες

9

ναός

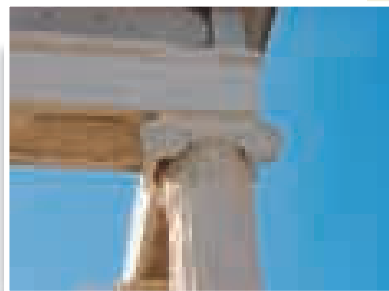
άγαλμα

αγγείο

ναός

άγαλμα

Ναούς, αγάλματα, αγγεία, συναντούμε παντού όπου έζησαν οι Έλληνες. Αγγεία κατασκεύαζαν για καθημερινή χρήση. Για να τα ομορφύνουν, ζωγράφιζαν στην επιφάνειά τους διάφορα σχέδια και εικόνες, δηλαδή παραστάσεις. Μελετώντας τις παραστάσεις αυτές μπορούμε να πάρουμε πληροφορίες για το πώς ντύνονταν οι άνθρωποι, πώς γυμνάζονταν, πώς πολεμούσαν, ποιες ήταν οι συνήθειές τους.

- ✓ Γιατί κατασκεύαζαν αγάλματα και ναούς;
- ✓ Υπάρχουν στον τόπο μας αρχαίοι ναοί ή αγάλματα; Ποια είναι αυτά;
- ✓ Σήμερα τι φτιάχνουμε για τον ίδιο σκοπό;

ΣΤ. Τεχνολογία

10

σπήραγα στη Σάμο, 6ος αι. π.Χ.
(Ευπαλίнейο όρυγμα)

- α) Για ποιους λόγους νομίζουμε ότι οι αρχαίοι Έλληνες κατασκεύασαν αυτή τη σπήραγα στη Σάμο;
- β) Οι αρχαίοι κατασκεύαζαν επίσης δρόμους, υδραγωγεία, γέφυρες, εργαλεία, μηχανές, λιμάνια.

Σήμερα κατασκευάζουμε παρόμοια έργα;

11

Μέχρι τώρα μελετήσαμε διάφορα θέματα από τη ζωή των αρχαίων Ελλήνων.

- ✓ Πώς έγινε η μελέτη μας;
- ✓ Τι κάναμε;

Αξίζει να συμπληρώσουμε και να διαβάσουμε

Γράφουμε τις σκέψεις μας για τους αρχαίους Έλληνες. Θα μας βοηθήσουν και όσα μελετήσαμε.

Οι αρχαίοι Έλληνες .....

.....

.....

Με εμάς, τους σύγχρονους Έλληνες, μοιάζουν .....

.....

.....

Από εμάς διαφέρουν .....

.....

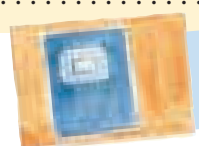
.....

Θα μπορούσαμε να πούμε ως συμπέρασμα .....

.....

.....

επειδή .....

* Έχουμε παρακολουθήσει κάποια θεατρική παράσταση στο σχολείο μας;
Θέατρο παρακολουθούσαν και οι αρχαίοι Έλληνες...
Ελάτε να σας ξεναγήσω στο αρχαίο θέατρο!

Αρχαίο θέατρο Δωδώνης

Αρχαίο θέατρο Επιδαύρου

Οι αρχαίοι Έλληνες κατασκεύαζαν τα θέατρα με τέτοιο τρόπο, ώστε οι θεατές να μπορούν να βλέπουν και να ακούν τα πάντα, όπου και αν κάθονταν. Ακόμη και ο παραμικρός ήχος από την ορχήστρα ακούγεται και στο πιο ψηλό κάθισμα του θεάτρου.

Είχαν εφεύρει πολλούς τρόπους, μηχανήματα και κατασκευές, για να παρουσιάζεται ένα θεατρικό έργο καλύτερα, πιο φυσικό, πιο ζωντανό.

Μερικά από αυτά παρουσιάζονται στις παρακάτω εικόνες.

Κεφάλαιο 2

Οι ηθοποιοί, που ήταν όλοι άντρες, φορούσαν μάσκες και πολύ ψηλά παπούτσια.

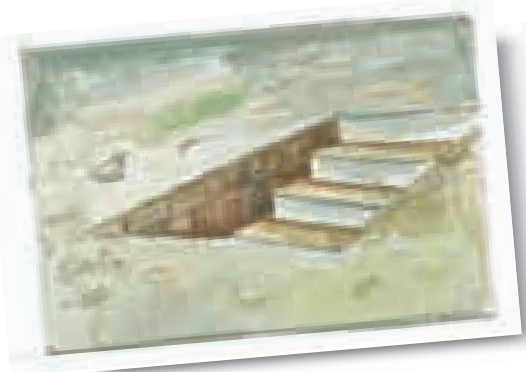
Δοκάρια όπου στερεώνονταν τα ζωγραφισμένα σκηνικά. Καθώς αυτά περιστρέφονταν, το σκηνικό άλλαζε.

Ένα είδος γερανού που χρησιμοποιούσαν οι ηθοποιοί για να εμφανίζονται ξαφνικά από ψηλά στη σκηνή, όταν έπαιζαν τους θεούς.

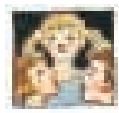
Κατασκευή για να παρουσιάζονται επάνω οι ηθοποιοί που έπαιζαν τους «νεκρούς».

Από εδώ κατέβαιναν οι ηθοποιοί για να δείξουν ότι πεθαίνουν και πηγαίνουν στον κάτω κόσμο.

1

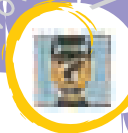

Συζητάμε και ανακοινώνουμε στην τάξη:

- ✓ Όπου οι αρχαίοι Έλληνες έχτιζαν πόλεις, κατασκεύαζαν και ναούς, στάδια και θέατρα. Γιατί άραγε;
- ✓ Πώς είναι τα σύγχρονα θέατρα;
- ✓ Έχουμε παρακολουθήσει θεατρικές παραστάσεις;

Το Εθνικό Θέατρο (Αθήνα)

Αρχαίο Θέατρο Φιλίππων

Δημοτικό Θέατρο Πειραιά

2

Πώς «στήνεται» μια θεατρική παράσταση σήμερα

Ερευνούμε και ανακοινώνουμε στην τάξη:

- ✓ Ποιος γράφει το κείμενο και τα τραγούδια ενός έργου;
- ✓ Ποιος δίνει οδηγίες στους ηθοποιούς;
- ✓ Ποιος κατασκευάζει τα σκηνικά;
- ✓ Ποιος κατασκευάζει τα κοστούμια;

Θέατρο Απόλλων- Ερμούπολη Σύρου

Παιδική σκηνή Ξένιας Καλογεροπούλου

Εσωτερικό του θεάτρου Απόλλων

3

Επιλέγουμε και συζητάμε ένα από τα παρακάτω θέματα:

- ✓ Ένα θέατρο ή ένας θίασος στον τόπο μας.
- ✓ Πληροφορίες που μπορούμε να πάρουμε για μια θεατρική παράσταση από μια εφημερίδα ή ένα πρόγραμμα θεάτρου.
- ✓ Οι διαφορές ανάμεσα στο θέατρο και στην τηλεόραση.
- ✓ Η υπόθεση ενός γνωστού παιδικού θεατρικού έργου.

Ανακοινώνουμε στην τάξη όσα συζητήσαμε στην ομάδα μας και με ποιον τρόπο αναζητήσαμε τις πληροφορίες μας.

Αξίζει να διαβάσουμε

Οι αρχαίοι Έλληνες αγαπούσαν το θέατρο και το θεωρούσαν σημαντικό για τη μόρφωσή τους. Μάλιστα, στην Αθήνα υποχρέωναν με νόμους τους πλούσιους πολίτες «να χορηγούν», δηλαδή να δίνουν χρήματα, για να οργανώνονται θεατρικές παραστάσεις. Αυτοί ονομάζονταν «χορηγοί». Όσοι δεν είχαν χρήματα, δεν πλήρωναν εισιτήριο. Συχνά, ένα θεατρικό έργο γινόταν θέμα συζήτησης στην πόλη, καθώς η υπόθεσή του μπορεί να είχε σχέση με αυτούς που κυβερνούσαν, τους πρόσφατους πολέμους ή άλλα θέματα που ενδιέφεραν τους πολίτες.

Πριν από λίγο καιρό στο σχολείο του Ορφέα έγινε μια πολιτιστική εκδήλωση. Στο τέλος οι μαθητές χόρεψαν παραδοσιακούς χορούς από όλη την Ελλάδα. Φορούσαν όλοι παραδοσιακές φορεσιές. Όσοι παρακολούθησαν την εκδήλωση είπαν πως ήταν πετυχημένη.

* Πώς νομίζουμε ότι αυτοί οι χοροί έφτασαν ως τις μέρες μας;

1

1

αργαλιός

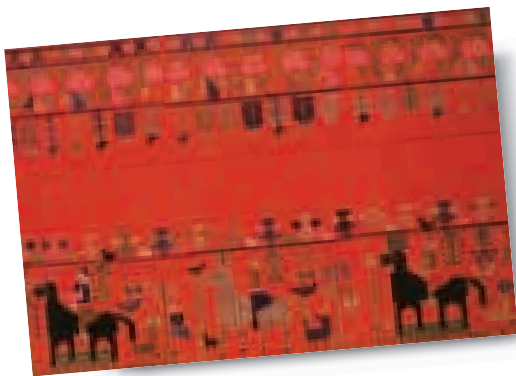
2

3

4

5

6

πιθάρι

7

Παρατηρούμε τις εικόνες 1 έως 7 και τις αντιστοιχίζουμε με τις παρακάτω φράσεις βάζοντας τον κατάλληλο αριθμό στα κουτάκια:

- Υπήρχε στα σπίτια από τα πανάρχαια χρόνια μέχρι σήμερα, για να αποθηκεύουν τρόφιμα, λάδι ή κρασί.
- Μ' αυτόν δημιουργούμε τα υφαντά.
- Λέγεται ρόπτρο και το βλέπουμε ακόμη και σήμερα στις πόρτες κάποιων σπιτιών.
- Με μεγάλο κόπο και επιμονή οι αγρότες έχτιζαν στις πλαγιές των βουνών «πεζούλες», για να μπορούν να καλλιεργήσουν τα φυτά τους.
- Τα σπίτια «σκαρφάλωναν» στις κορυφές των βουνών, για να προφυλάσσονται από τις εχθρικές επιδρομές.
- Στους γάμους μαζεύονταν οι κάτοικοι του τόπου και γλεντούσαν χορεύοντας και τραγουδώντας.
- Με τις ίδιες βελονιές, με τα ίδια χρώματα, η κάθε κεντήστρα έφτιαχνε το δικό της σχέδιο.

2

Συζητάμε για τις εικόνες 1 έως 7:

- ✓ Πού έχουμε συναντήσει παρόμοιες εικόνες;
- ✓ Σήμερα έχουμε τέτοιες συνήθειες; Είναι σε κάτι διαφορετικές;

3

Από τη γιαγιά στην εγγονή και ... «πάει λέγοντας»

Τα παλιά χρόνια σ' έναν τόπο:

- ✓ μια νέα κοπέλα παντρευόταν περίπου όπως η μαμά της, η γιαγιά, η προγιαγιά και η προ- προγιαγιά της. Ποιος νά 'ταν αυτός ο τρόπος;
- ✓ τα σπίτια χτίζονταν σχεδόν με τον ίδιο τρόπο για πολλούς αιώνες. Πώς χτίζονταν στον τόπο μας;
- ✓ τραγουδούσαν τα ίδια τραγούδια για πολλούς αιώνες. Γνωρίζουμε κάποια τραγούδια του τόπου μας;

Συζητάμε, γράφουμε στο σημειωματάριό μας πώς αυτές οι συνήθειες «παραδίνονταν» από τη μια γενιά στην άλλη και ανακοινώνουμε τα συμπεράσματά μας.

Συζητάμε τι να σημαίνει η λέξη «παραδοση».

4

Συζητάμε τις λέξεις:

δημοτικά
τραγούδια

έθιμα

παραδοσιακές
συνταγές

παροιμίες

λαϊκή τέχνη

5

Ένα βήμα πιο πέρα

Παρουσιάζουμε ένα έθιμο του τόπου μας.

Πού θα ψάξουμε; Ποιον θα ρωτήσουμε; Πώς θα το παρουσιάσουμε;

Σχεδιάζουμε τα βήματά μας και τα γράφουμε στο σημειωματάριό μας.

Αξίζει να διαβάσουμε

Τα παλιότερα χρόνια, τότε που δεν υπήρχαν ακόμα εργοστάσια, οι άνθρωποι αναγκάζονταν να κατασκευάζουν μόνοι τα ρούχα τους και άλλα χρήσιμα αντικείμενα. Σιγά σιγά κάποιοι έγιναν τεχνίτες. Κατασκεύαζαν σπίτια, δρόμους, γεφύρια, κοσμήματα κ.λπ. Για να διδαχτούν δεν πήγαιναν σε σχολές, αλλά κοντά σε παλιότερους τεχνίτες. Ο ένας μάθαινε στον άλλον τα τραγούδια του τόπου του, τους χορούς, τον τρόπο που καλλιεργούσαν τα φυτά τους, πού και πώς μαγείρευαν και άλλες συνήθειές τους. Έτσι, ο τρόπος που ζούσαν, που ντύνονταν, που χόρευαν, μεταδιδόταν από στόμα σε στόμα, από τον παππού και τη γιαγιά στα εγγόνια και δεν άλλαζε εύκολα. Αυτή είναι η παράδοση. Οι άνθρωποι ενός τόπου κρατούσαν τις παραδόσεις τους για πολλά χρόνια.

Πολλές από τις παραδόσεις, τις συνήθειες δηλαδή των παλιότερων, διατηρούμε κι εμείς σήμερα, παρόλο που ο τρόπος ζωής μας έχει πια αλλάξει πολύ.

4*, 5, 6

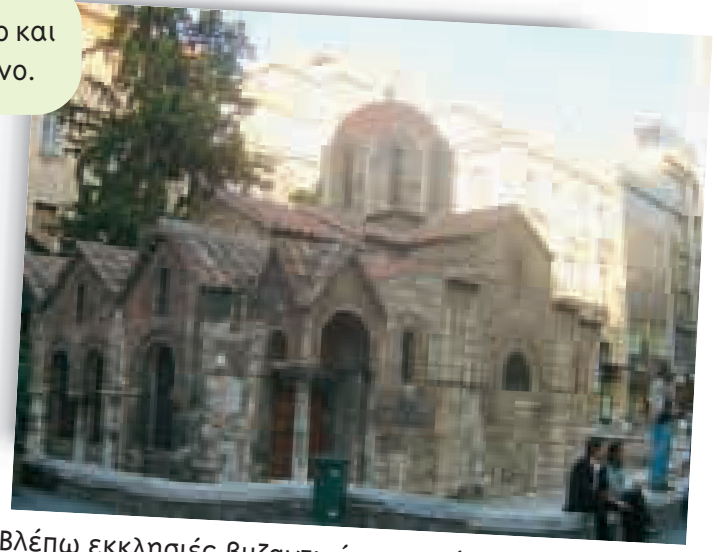

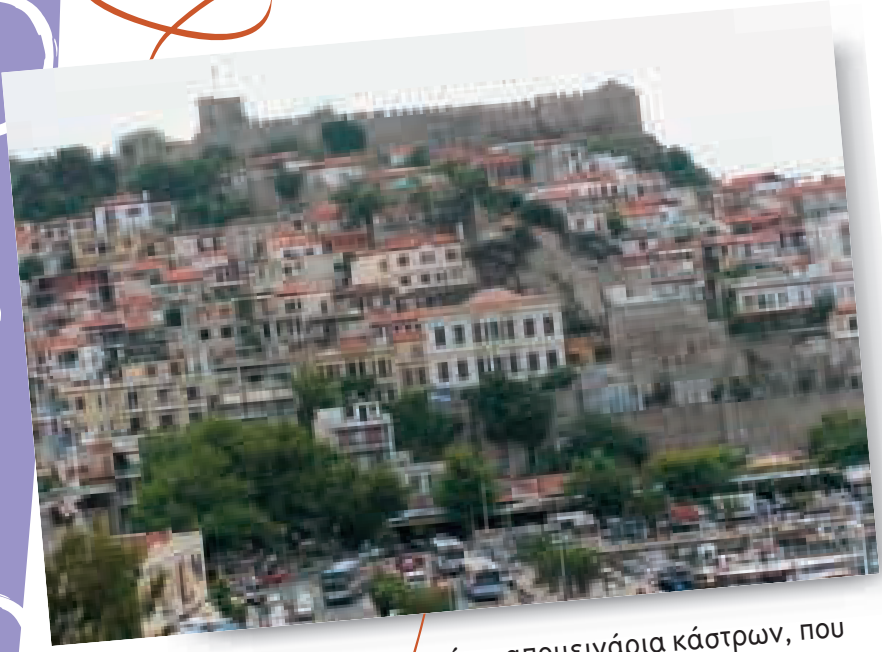
Πάμε μια βόλτα στον τόπο που ζούμε. Αν προσέξουμε, πολλές γωνιές του διηγούνται μια δική τους ιστορία. Η μία ενώνεται με την άλλη μ' ένα μίτο, κι όλες μαζί οι ιστορίες κάνουν τη μεγάλη ιστορία του τόπου μας και των ανθρώπων της, παλιών και νέων.

1

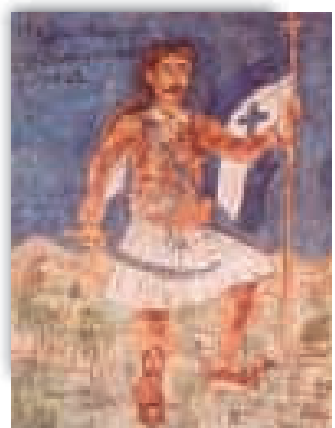
Σαν το Θησέα πιάνω το μίτο και ξαναγυρνάω πίσω στο χρόνο.

Βλέπω εκκλησιές βυζαντινές, χτισμένες ίσως με εντολή κάποιου αυτοκράτορα, όπου ακούγονται και σήμερα οι ίδιες ψαλμωδίες...

...ψηλά στους λόφους τα τείχη, απομεινάρια κάστρων, που θυμίζουν πολέμους με κατακτητές...

«Δέκα παλικάρια στήσανε χορό στο Καραϊσκάκη το κονάκι...»

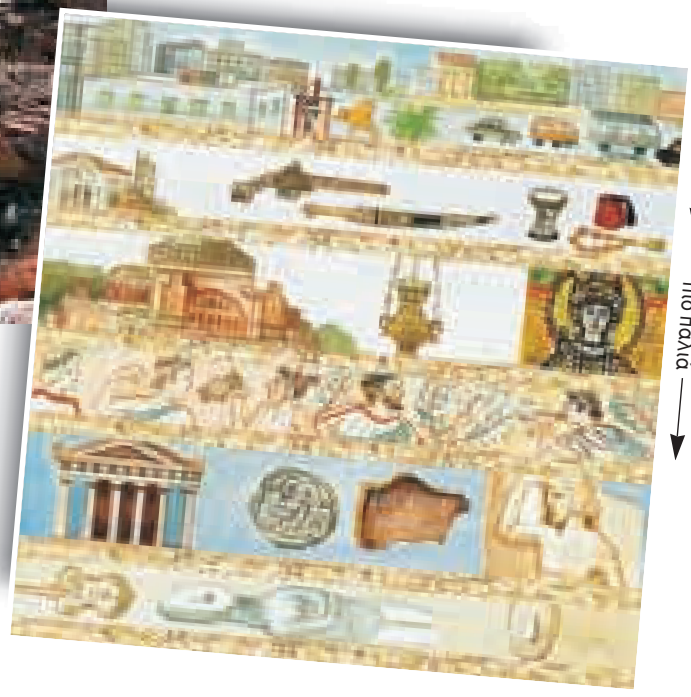

...και τα πλακόστρωτα, που πάνω περπατώ, έχουν και αυτά την ιστορία τους...

...και τα κομμάτια της σκαμμένης γης, ξαναφέρανε στο φως αρχαία θεμέλια σπιτιών, λουτρά, ναούς και αγορές...

Κεφάλαιο 4

Μνημείο των χαμένων πατρίδων

... νεότερα μνημεία και αγάλματα, που φτιάχτηκαν για να θυμίζουν όσα οι άνθρωποι της πόλης μου δεν θέλουν να ξεχάσουν...

Εδώ κολλάμε μια φωτογραφία του τόπου μας.

...και βέβαια, οι ίδιοι οι άνθρωποι. Άνθρωποι απ' όλη τη γη, παίζουν κι ακούν τη δική τους μουσική, μιλούν τη δική τους γλώσσα ...

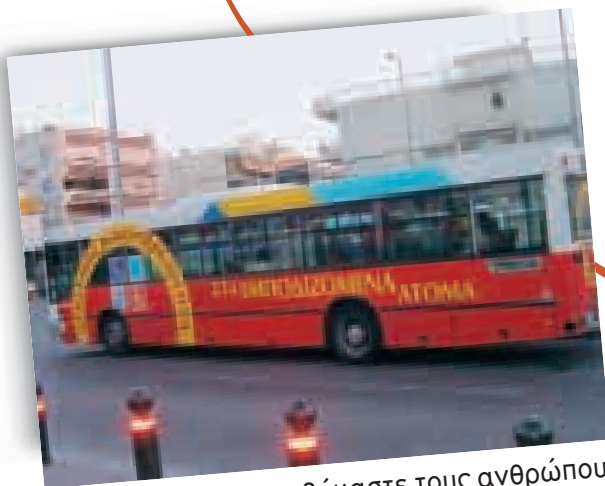
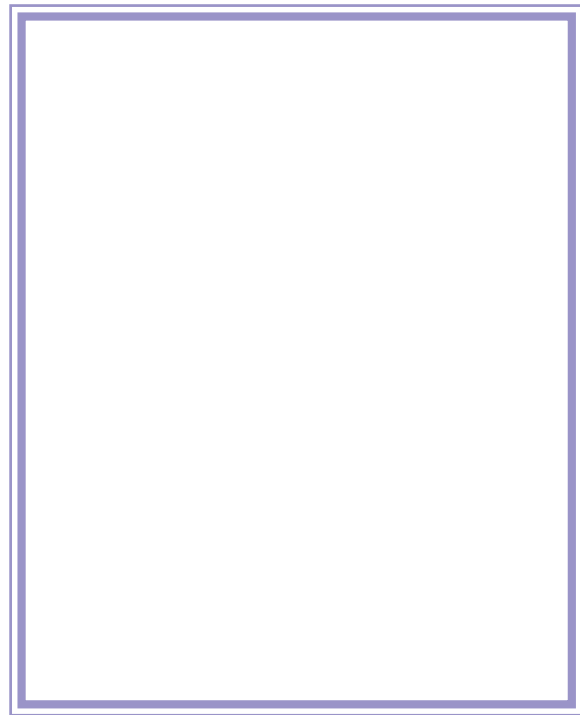

Εδώ κολλάμε μια φωτογραφία με ανθρώπους του τόπου μας.

...όμως μπορούμε να συνεννοούμαστε μαζί τους με χίλιους τρόπους. Μαθαίνουμε τις συνήθειές τους, συνεργαζόμαστε, αναζητούμε λύσεις για τα προβλήματά μας...

...συνηθίζουμε να σεβόμαστε τους ανθρώπους που διαφέρουν και να βοηθάμε όσους έχουν ανάγκη...

...Ξέρουμε ότι όλα όσα έγιναν και κάνουν σήμερα το δικό μας πολιτισμό, δημιουργήθηκαν με τη συνεργασία των ανθρώπων...

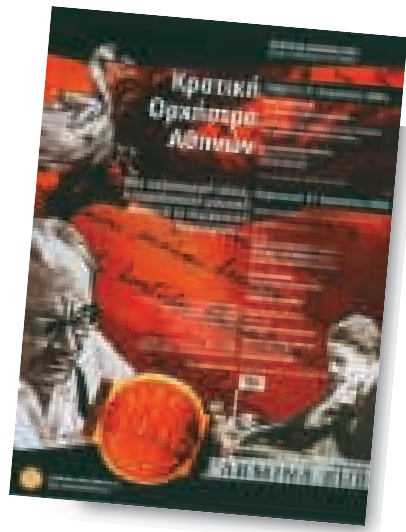
Ο Δρομέας, του Κ. Βαρώτσου,
ένα έργο τέχνης που βρίσκεται στην Αθήνα

...τα έργα τέχνης, παλιά και σημερινά, που ομορφαίνουν την πόλη μας...

...όλα αυτά που κάποιος φρόντισαν να μη καθούν περνώντας τα χρόνια σήμερα ολοζώντανα μιλούν...»

- ✓ Συζητάμε σε ποιες εποχές είναι πιθανό να κατασκευάστηκαν όσα βλέπει ο Ορφέας στην πόλη του. Όπου χρειάζεται, ζητούμε τη βοήθεια του δασκάλου μας.
- ✓ Στον τόπο όπου κατοικούμε υπάρχουν απομεινάρια αυτών των εποχών; Τι γίνεται σήμερα εκεί;
- ✓ Σχεδιάζουμε μια μικρή διαδρομή σε μέρη του τόπου μας που αξίζει να γνωρίσουμε καλύτερα.

Στο σημερινό πολιτισμό μας, με ποιους τρόπους μπορούμε...

- ✓ να προστατεύσουμε τα παιδιά από τη βία;
- ✓ να βοηθήσουμε κάποιον άρρωστο που δεν έχει χρήματα για τη θεραπεία του;
- ✓ να φροντίσουμε για τα αδέσποτα ζώα;
- ✓ να προστατευτούμε από τους κακοποιούς;

Αξίζει να διαβάσουμε

Στον τόπο μας ζούσαν άνθρωποι από πολύ παλιά. Πολλά από τα δημιουργήματά τους εξαφανίστηκαν. Άλλα σώζονται μέχρι σήμερα. Αυτά τα παλαιότερα έργα, μαζί με τα σημερινά και μαζί με τη γλώσσα και τις συνήθειές μας, αποτελούν τον πολιτισμό μας. Έτσι, στον τόπο που ζούμε, καθημερινά συναντάμε έργα του πολιτισμού παλιότερων εποχών, αλλά και σημερινά. Τον πολιτισμό μας φανερώνει ακόμη, εκτός από τα έργα, και η καθημερινή μας συμπεριφορά.

Το 2004 διοργανώσαμε με επιτυχία στη χώρα μας τους Ολυμπιακούς και τους Παραολυμπιακούς αγώνες.

- * Σε τι μοιάζουν και σε τι διαφέρουν οι σύγχρονοι Ολυμπιακοί αγώνες από τους Ολυμπιακούς αγώνες στην αρχαία Ελλάδα;
- * Γιατί, άραγε, είναι σημαντικό να αθλούμαστε;

Ολυμπιακοί αγώνες στα αρχαία χρόνια

1

Οι αρχαίοι Έλληνες πίστευαν ότι ο άνθρωπος πρέπει να ασκεί το μυαλό και το σώμα του. Πώς το πετύχαιναν αυτό;

2

Το μακρύ ταξίδι των Ολυμπιακών αγώνων ξεκινά το 776 π.Χ. στην Ολυμπία. Οι Ολυμπιακοί αγώνες γίνονταν κάθε τέσσερα χρόνια και διαρκούσαν πέντε ημέρες. Στη διάρκεια των αγώνων οι Έλληνες από όλες τις πόλεις έκαναν εκκευρία: σταματούσαν δηλαδή τους πολέμους και βρισκόνταν μαζί ενωμένοι.

«Όπως την ημέρα δεν υπάρχει πιο ζεστό και πιο φωτεινό αστέρι στον ουρανό από τον ήλιο, ομοίως δεν υπάρχει μεγαλύτερη αθλητική συνάντηση από αυτή των Ολυμπιακών Αγώνων»

Πίνδαρος, 5^{ος} π.Χ. αιώνας

Διαβάζουμε τους στίχους του Πινδάρου. Οι αγώνες βοήθησαν ώστε οι Έλληνες να νιώσουν ενωμένοι. Ήταν πολύ σημαντική εκδήλωση. Πώς το ερμηνεύουμε αυτό; Είναι το ίδιο σήμερα;

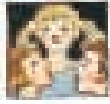

3

Γνωρίζουμε αγώνισματα που γίνονται στους σύγχρονους Ολυμπιακούς αγώνες; Ποιο από αυτά μας αρέσει περισσότερο;

4

Οι Ολυμπιονίκες έπαιρναν ως βραβείο ένα στεφάνι αγριελιάς, τον κότινο, και γνώριζαν πολλές τιμές. Οι συμπολίτες τους γκρέμιζαν μέρος από τα τείχη της πόλης τους για να περάσουν.

✓ Πώς τιμάμε σήμερα τους ολυμπιονίκες;

5

A Ένας πολίτης της αρχαίας Αθήνας μάς μιλάει

Στο σχολείο έμαθα να γυμνάζω το σώμα μου. •
 Προσπαθώ συνεχώς να γίνομαι καλύτερος. •
 Σέβομαι τους κανόνες της πόλης μου. •

B Ένας αθλητής της αρχαίας Ελλάδας μάς μιλάει

Καθημερινά προπονούμαι και βελτιώνομαι για να κερδίζω τον αγώνα μόνο με τις δικές μου δυνάμεις. •
 Δεν παραβαίνω τους κανονισμούς του αγώνα. •
 Στον αγώνα είναι απαραίτητο να χρησιμοποιώ εκτός από το σώμα μου και το νου μου. •

Συζητάμε αυτά που λένε ο πολίτης και ο αθλητής. Μπορούμε να βρούμε ομοιότητες ανάμεσα στην καθημερινή ζωή των πολιτών και στον αθλητισμό;

✓ Αντιστοιχούμε στις παραπάνω καρτέλες τις φράσεις που ταιριάζουν.

Σύγχρονοι Ολυμπιακοί αγώνες

6

Αφού πέρασαν 12 περίπου αιώνες από τότε που άρχισαν, οι Ολυμπιακοί αγώνες καταργήθηκαν το 393 μ.Χ.

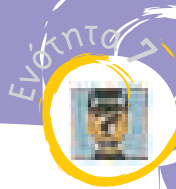
Το 1896 οι Ολυμπιακοί αγώνες διοργανώθηκαν ξανά στην Αθήνα ύστερα από προσπάθειες του Γάλλου Πιερ Ντε Κουμπερτέν και του Δημήτρη Βικέλα.

Σημαία των Ολυμπιακών αγώνων

✓ Τι συμβολίζουν οι πέντε κύκλοι;

7

συμμετοχή, προσπάθεια, ειρήνη, τίμιος συναγωνισμός, συναδέλφωση, φιλία, γιορτή

Συζητάμε αν οι λέξεις της καρτέλας χαρακτηρίζουν τους σύγχρονους Ολυμπιακούς αγώνες.

8

- ✓ Στους Ολυμπιακούς αγώνες του 2004 πέρασε η ολυμπιακή φλόγα από τον τόπο μας;
- ✓ Τι θα ένιωθες αν ήσουν εσύ ο λαμπαδηδρόμος;

9

Από το 1896 οι Ολυμπιακοί Αγώνες διοργανώθηκαν στις παρακάτω πόλεις:

Αθήνα (Ελλάδα) 1896	Ελσίνκι (Φιλανδία) 1952	Σίδνεϊ (Αυστραλία) 2000
Παρίσι (Γαλλία) 1900	Μελβούρνη (Αυστραλία) 1956	Αθήνα (Ελλάδα) 2004
Σαιντ Λούις (ΗΠΑ) 1904	Ρώμη (Ιταλία) 1960	Πεκίνο (Κίνα) 2008
Λονδίνο (Μεγάλη Βρετανία) 1908	Τόκιο (Ιαπωνία) 1964	Λονδίνο (Μεγάλη Βρετανία) 2012
Στοκκόλμη (Σουηδία) 1912	Πόλη του Μεξικού (Μεξικό) 1968	.....
Αμβέρσα (Βέλγιο) 1920	Μόναχο (Γερμανία) 1972	.....
Παρίσι (Γαλλία) 1924	Μόντρεαλ (Καναδάς) 1976	.....
Άμστερνταμ (Ολλανδία) 1928	Μόσχα (Ρωσία) 1980	.....
Λος Άντζελες (ΗΠΑ) 1932	Λος Άντζελες (ΗΠΑ) 1984	.....
Βερολίνο (Γερμανία) 1936	Σεούλ (Κορέα) 1988	.....
Λονδίνο (Μεγάλη Βρετανία) 1948	Βαρκελώνη (Ισπανία) 1992	.....
	Ατλάντα (ΗΠΑ) 1996	.....

- α) Με τη βοήθεια του δασκάλου μας, βρίσκουμε τις παραπάνω πόλεις και χώρες στον παγκόσμιο χάρτη.
- β) Ποιες χρονιές δεν έγιναν Ολυμπιακοί αγώνες; Ερευνούμε για ποιους λόγους συνέβη αυτό.

10

Σπύρος Λούης, ολυμπιονίκης στο μαραθώνιο το 1896, στην Αθήνα

Τι χρειάζεται για να κερδίσει κανείς το χρυσό μετάλλιο;

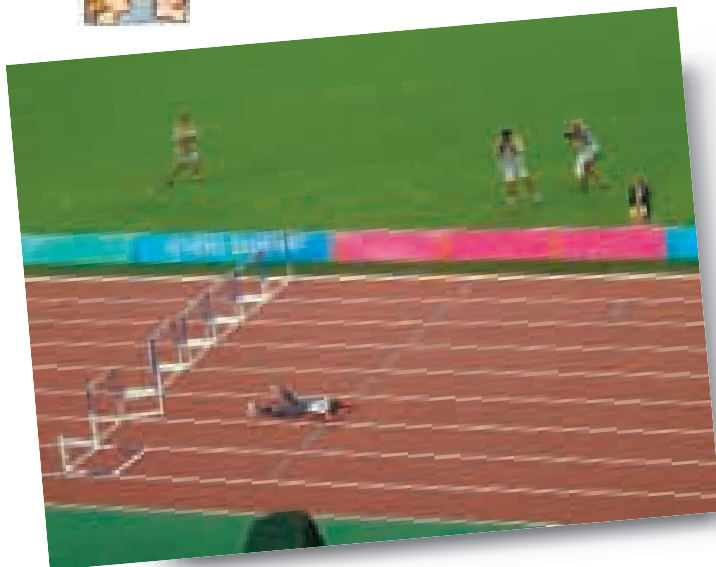
...Αυτοσυγκέντρωση, πολλή προπόνηση, σκληρή δουλειά, απομόνωση... και διάβασμα, πολύ διάβασμα...

Αθανασία Τζουμελέκα,
χρυσή Ολυμπιονίκης στο Βάδην, 2004

(Συνέντευξη στο περιοδικό Ταχυδρόμος, 28/8/2004)

α) Αθλήτριες και αθλητές της χώρας μας σημείωσαν σημαντικές επιτυχίες και κατέκτησαν αρκετά ολυμπιακά μετάλλια. Γνωρίζουμε κάποιους από αυτούς;

β) Ποιο να είναι, άραγε, το καθημερινό πρόγραμμα ενός ολυμπιονίκη;

γ) Τι θα λέγαμε σ' έναν αθλητή που αγωνίστηκε, αλλά τερμάτισε τελευταίος;

Παραολυμπιακοί αγώνες

11

Σήμα της
Παραολυμπιακής
Επιτροπής

Παραολυμπιακοί αγώνες: **Παρά** (μαζί, κοντά δίπλα) + **Ολυμπιακοί**, δηλαδή τελούνται μαζί με τους Ολυμπιακούς αγώνες κι έχουν την ίδια αξία.

Οι Παραολυμπιακοί αγώνες είναι η μεγαλύτερη αθλητική διοργάνωση στον κόσμο μετά τους Ολυμπιακούς. Συμμετέχουν αθλητές με αναπηρίες. Πραγματοποιήθηκαν για πρώτη φορά στην Αγγλία το 1948.

Χαρακτηρίζουν
τους
Παραολυμπιακούς
αγώνες

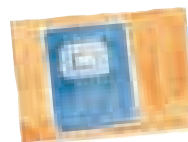
δύναμη, προσπάθεια, θέληση, επιμονή,
αξιοπρέπεια, αγάπη για τη ζωή

α) Τι θα γράφαμε σε ένα συγχαρητήριο τηλεγράφημα προς κάποια αθλήτρια ή κάποιον αθλητή που συμμετείχε στους Παραολυμπιακούς αγώνες;

β) Πολλά από τα αγωνίσματα είναι ίδια με αυτά των Ολυμπιακών αγώνων. Υπάρχουν όμως και μερικά που γίνονται μόνο στους Παραολυμπιακούς αγώνες. Ένα από αυτά είναι το άθλημα «**μπότσια**». Τι γνωρίζουμε για το άθλημα αυτό;

9

127

12

Μοιραζόμαστε το παιχνίδι, διασκεδάζουμε, γυμνάζουμε το σώμα μας, προσπαθούμε

Συζητάμε για τα ατομικά αθλήματα που γνωρίζουμε. Χρειάζεται να πιστεύουμε ότι θα γίνουμε πρωταθλητές για να ασχοληθούμε με κάποιο άθλημα;

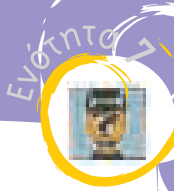
13

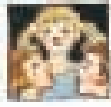
Σ' ένα ομαδικό άθλημα συνεργάζονται πολλοί αθλητές και μοιράζονται την προσπάθεια. Συζητάμε για ομαδικά αθλήματα που γνωρίζουμε.

- ✓ Τι νιώθουμε όταν παίζουμε ένα ομαδικό παιχνίδι;

14

Ορισμένοι αθλητές και αθλήτριες για να νικήσουν παίρνουν απαγορευμένες ουσίες. Κάνουν καλό στην υγεία τους;

✓ Πόσο ταιριάζει η συμπεριφορά τους με όσα χαρακτηρίζουν τους Ολυμπιακούς αγώνες στην αρχαία Ελλάδα και τον πολιτισμό μας;

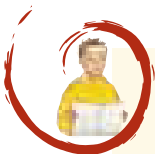
Μήπως θα έπρεπε, τελικά, όλοι όσοι συμμετέχουν στους αγώνες να παίρνουν βραβείο; Εσείς τι λέτε;

15

Ένα βήμα πιο πέρα

Στην αρχαία Ελλάδα στους Δελφούς, στην Αθήνα και αλλού, εκτός από τους αθλητικούς αγώνες διεξάγονταν και μουσικοί, ποιητικοί και θεατρικοί αγώνες. Πού θα ψάξουμε; Ποιον θα ρωτήσουμε; Σχεδιάζουμε τα βήματά μας.

Αξίζει να διαβάσουμε

Οι αρχαίοι Έλληνες μορφώνονταν για να ασκούν το νου τους και γυμνάζονταν για να ασκούν το σώμα τους. Έπαιρναν μέρος σε πολλούς αθλητικούς αγώνες. Πιο σημαντικοί ήταν οι Ολυμπιακοί αγώνες, που γίνονταν κάθε τέσσερα χρόνια στην Ολυμπία. Εκεί, Έλληνες από όλες τις πόλεις άφηναν τα όπλα και ειρηνικά, με σεβασμό στους κανόνες, συμμετείχαν και συναγωνίζονταν σε διάφορα αθλήματα με βραβείο ένα στεφάνι από αγριελιά, τον κότινο.

Σήμερα, αθλήτριες και αθλητές από όλο τον κόσμο συμμετέχουν στους Ολυμπιακούς και Παραολυμπιακούς αγώνες, που διοργανώνονται κάθε τέσσερα χρόνια σε διαφορετικές πόλεις και χώρες της γης. Άνθρωποι με διαφορετική γλώσσα, διαφορετικές συνήθειες, διαφορετικές θρησκείες και από διαφορετικούς πολιτισμούς συμμετέχουν ειρηνικά σε μια μεγάλη γιορτή.

10

1

Αξίζει να διαβάσουμε ... και να συμπληρώσουμε

Πολιτισμός είναι όλα αυτά που δημιούργησαν οι άνθρωποι που έζησαν στον τόπο μας από τα αρχαία χρόνια, αλλά και αυτά που θα αφήσουμε εμείς στις επόμενες γενιές, όπως η γλώσσα που μιλάμε, οι συνήθειές μας κ.ά. Οι Έλληνες ανέπτυξαν σπουδαίο πολιτισμό από την αρχαιότητα.

Οι αρχαίοι Έλληνες συμμετείχαν σε συγκεντρώσεις και συζητήσεις στην αγορά. Τους ενδιέφερε η μόρφωση των παιδιών. Πήγαιναν στο θέατρο για να διασκεδάσουν και να μορφωθούν. **Πώς ήταν το θέατρο;**

Οι Ολυμπιακοί αγώνες ήταν ένα μεγάλο αθλητικό γεγονός της αρχαίας Ελλάδας που έβλεπε όλους τους Έλληνες. Ήταν κομμάτι του πολιτισμού τους. **Πού γίνονταν, πότε και ποιο ήταν το έπαθλο;**

Σήμερα οι Ολυμπιακοί και οι Παραολυμπιακοί αγώνες είναι το μεγαλύτερο παγκόσμιο αθλητικό γεγονός. Αθλητές απ' όλο τον κόσμο βρίσκονται μαζί και αγωνίζονται. Είναι τιμή για έναν αθλητή να συμμετέχει σ' αυτούς. Είναι μια μεγάλη γιορτή του αθλητισμού και του πολιτισμού.

Παράδοση είναι οι συνήθειες, τα έθιμα, τα τραγούδια, οι χοροί και άλλα που παραδίδονται προφορικά από γενιά σε γενιά. Σήμερα ο τρόπος ζωής έχει αλλάξει, συνεχίζουμε όμως να έχουμε πολλά έθιμα που υπάρχουν από παλιά. **Ποια έθιμα;**

2

Βασικό λεξιλόγιο

πολιτισμός, εκπαίδευση, συμπόσια, τέχνες, θέατρο, Ολυμπιακοί αγώνες, κόνινας, αγωνίσματα, ολυμπιακή φλόγα, λαμπαδηδρόμος, μετάλλια, ολυμπιονίκες, Παραολυμπιακοί αγώνες, παράδοση, συνήθειες, έθιμα, τραγούδια, χοροί, τρόπος ζωής, συμπεριφορά

3

Πηγαίνουμε στη «ζωγραφιά από λέξεις» και συμπληρώνουμε.

4

Πώς φτάσαμε ως εδώ;

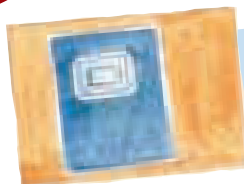
Τι μας άρεσε;

Τι μας δυσκόλεψε;

Τι θέλουμε να κρατήσουμε από όσα μελετήσαμε;

Τι άλλο θα θέλαμε να μελετήσουμε

Πώς τα μελετήσαμε;

Δραστηριότητες της Ανασκόπησης